

KANNUSTAVAA
YHTEISÖLLISYYTTÄ

PUHDASTA
ELINVOIMAA

IHMISLÄHTÖISIÄ
RATKAISUJA

SATAKUNNAN
MAAKUNTAOHJELMAN
TOIMEENPANOSUUNNITELMA
2019-2020

(hyväksytty Maakunnan yhteistyöryhmässä 31.10.2018)

SATAKUNTALIITTO

Sisällys

.....	1
1 Johdanto	3
2 Satakunnan toimintaympäristö ja kehitysnäkymät	5
3 Satakunnan maakuntaohjelman toteuttaminen 2019–2020	9
TOIMINTALINJA 1 Kannustavaa yhteisöllisyyttä	9
Kehittämisteema 1: Yrittäjyys	9
Kehittämisteema 2: Työllisyys ja sosiaalinen osallisuus	10
TOIMINTALINJA 2 Puhdasta elinvoimaa	11
Kehittämisteema 3: Uudistuva teollisuus	11
Kehittämisteema 4: Energia	12
Kehittämisteema 5: Bio- ja kiertotalous	13
Kehittämisteema 6: Sininen kasvu	14
TOIMINTALINJA 3: Ihmislähtöisiä ratkaisuja	15
Kehittämisteema 7: Vetovoima	15
Kehittämisteema 8: Hyvinvointi	16
Kehittämisteema 9: Turvallisuus	17
Kehittämisteema 10: Saavutettavuus	18
4. Maakuntien yhteistoiminta-alueen hankkeet	19
Liite 1: Edunvalvonnan kärkihankkeet	20
Liite 2: Rahoitustaulukot 2019 ja 2020	21

1 Johdanto

Satakunnan maakuntaohjelman 2018-2021 kehittämisen toimintalinjoilla tähdätään kilpailukyvyyn ja elinvoiman vahvistamiseen. Onnistuminen näissä parantaa ja ylläpitää satakuntalaisten ihmisten hyvinvointia ja johtaa Satakunnan tulevaisuuskäsikirjan mukaiseen tahtotilaan Hyvä elämä Satakunnassa 2035.

Toimintalinjat vastaavat Satakunnalle keskeisiin haasteisiin; työikäisen väestön väheneminen, nuorten ulkopuolisuus ja vanhusväestön kasvu, teollisuuden rakennemuutos ja teollisten työpaikkojen väheneminen, ilmastonmuutoksen vaikutukset ja vesien tilan heikkeneminen, julkisten palvelujen muutos ja saavutettavuuden heikkoudet. Toimintalinjojen kehittämisteemat kytkeytyvät maakunnan älykkääseen erikoistumiseen, valtakunnallisiin aluekehittämistavoitteisiin (aluekehittämispäätös), hallitusohjelmaan, maakunnan edunvalvontaan, osaamisen kehittämiseen, digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämiseen ja kansainvälisyyden edistämiseen.

Toimintalinjalla 1 KANNUSTAVAA YHTEISÖLLISYYTTÄ tavoitellaan mahdollisimman monelle satakuntalaiselle maakunnan kilpailukykyä ja elinvoimaa vahvistavaa, mielekästä tekemistä yhteisössämme, yrittäjinä, opiskelijoina tai työntekijöinä.	Toimintalinjalla 2 PUHDASTA ELINVOIMAA tavoitellaan elinkeinoelämän menestystä vahvistamalla maakunnan tukijalkoja ja kasvua mahdollistavia aloja; uudistuvaa teollisuutta, energia-alaa ja elintarvikeketjua, bio- ja kiertotaloutta sekä sinistä kasvua.	Toimintalinjalla 3 IHMISLÄHTÖISIÄ RATKAISUJA tavoitellaan ratkaisuja satakuntalaisten palvelujen turvaamiseksi, hyvinvoinnin edistämiseksi, turvallisuuden tunteen kasvattamiseksi sekä maakunnan vetovoiman ja saavutettavuuden parantamiseksi.
Osaamisen vahvistaminen Kehittämistoimijoiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän ennakointi- ja innovaatiotoiminnan maakunnallisen, kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen. Satakunnan vahvuksiin ja voimavaroihin perustuvien osaamiskeskittymien vahvistaminen osana maakunnan älykästä erikoistumista. Aineettoman arvonluonnin osaamisen edistäminen. Satakunnassa tehdään aktiivista edunvalvontaa maakunnan osaamisen ja koulutuksen vahvistamiseksi.		
Kansainvälistyminen Kansainvälinen toiminta lisää osaamista ja avaa uusia yhteyksiä elinkeinoelämälle ja tutkimukselle. Kansallisten ja kansainvälisten verkostojen rakentuminen ja verkostoissa toimiminen ovat merkittäviä tekijöitä maakunnan kärkialojen vahvistumiselle.		
Digitalisaatio Digitalisaatio on sekä toimintatapojen uudistamista, sisäisten prosessien digitalisointia että palveluiden sähköistämistä. Kokonaisuuteen sisältyy mm. tekoälyn, automaation ja robotiikan osaamisen hyödyntäminen. Digitalisaatio luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja palveluja.		

Alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014, ALKE-laki) 33 §:n mukaan maakunnan liiton johdolla valmistellaan kahden vuoden välein maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma maakunnan yhteistyöryhmän hyväksyttäväksi.

ALKE-lain 33 §:n nojalla säädetyn alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun valtioneuvoston asetuksen (356/2015) 12 §:n mukaan toimeenpanosuunnitelmaan liittyy rahoitussuunnitelma, joka sisältää arviot mm. alueen päätettävissä olevan kansallisen ja EU:n rakennerahastovarojen alueellisen suunnitelman rahoituksesta sekä niitä vastaavista valtion varoista sekä arviot kuntien ja muiden julkisyhteisöjen rahoitusosuuksista.

Satakunnan maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma vuosille 2019-2021 on laadittu maakuntaohjelman 2018-2021 strategisten aluekehittämislinausten mukaisesti, huomioiden myös älykkään erikoistumisen painopisteet. Toimeenpanosuunnitelman valmistelun yhteydessä aineistoa on koottu mm. Satakuntaliiton tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiofoorumeissa, jotka kytkeytyvät maakuntaohjelman toimintalinjoihin. Syys-lokakuun aikana on toteutettu myös sidosryhmäkysely. Työ- ja elinkeinoministeriön ohjeistuksen mukaisesti toimeenpanosuunnitelmassa huomioidaan käynnissä olevat muutosprosessit (mm maakuntauudistus ja koulutusreformi).

Toimeenpanosuunnitelmaan on kirjattu Satakunnan maakuntaohjelman 2018-2021 mukaisesti toimintalinjoittain keskeiset kehittämissuunnitelmat ja -tarpeet. Yhteistoiminta-alueen osalta Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntahallitukset ovat linjanneet kokouksessaan 9.6.2014 keskeisimmiksi asioiksi VT8 II-vaiheen toteuttamisen, meriklusterin ja sen alihankintaverkoston kehittämisen sekä Saaristomeren ja Selkämeren tilan parantamisen.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaan liittyy rahoitussuunnitelma vuosille 2019 ja 2020. Se sisältää arviot alueen päätettävissä olevasta kansallisen ja EU:n rakennerahastovarojen alueellisen suunnitelman rahoituksesta sekä niitä vastaavista valtion varoista sekä arviot kuntien ja muiden julkisyhteisöjen rahoitusosuuksista. EU:n ja sitä vastaavan valtion vastinrahan arviot tehdään hallintoviranomaisen antaman rahoituskehityksen puitteissa.

Toimeenpanosuunnitelman 2019-2020 laadinnan tarkoituksena on tukea kehittämistoimenpiteiden jatkuvuutta valmisteltavien muutosten keskellä. Keväällä 2018 annetussa hallituksen esityksessä laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista (HE 35/2018 vp) ehdotetaan muutettavaksi aluekehittämisen suunnittelujärjestelmää. Laissa ei säädettäisi maakuntaohjelmien toimeenpanosuunnitelmien laatimisesta, vaan se olisi jatkossa maakuntien harkittavissa. Jatkossa valtion ja maakuntien väliset keskustelut aluekehittämisestä muodostaisivat yhteisen foorumin, jossa käsitellään aluekehittämisen tavoitteita ja toimeenpanoa.

ALKE-lain (7/2014) 28 §:n 1. momentin mukaan maakunnan yhteistyöryhmä hyväksyy maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman. Satakunnan maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma on käsitelty maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä 17.10.2018 ja maakunnan yhteistyöryhmässä 31.10.2018

Maakuntaohjelman kehittämissuunnitelmien toteutumista edistetään EU:n, valtion, kuntien, yritysten sekä muiden toimijoiden voimavaroilla. Hyödynnettäviä EU-ohjelmia ovat mm. rakennerahastot (EAKR ja ESR), Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto, Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR), INTERREG-ohjelmat sekä muut kansainväliset rahoitusohjelmat. Kansallisessa rahoituksessa merkittäviä ovat Business Finland -rahoitus ja Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO)-rahoitus. Myös keskitetysti EU:sta haettavat rahoitusinstrumentit esim. Erasmus+, Cosme, Horizon2020 tarjoavat mahdollisuuksia maakunnan ulkopuolisen rahoituksen hankkimiseen ja kansainvälisten verkostojen luomiseen. Toimeenpanosuunnitelmaa laadittaessa ei ole tiedossa, onko vuosina 2019-2020 käytettävissä maakunnan liitoille suunnattua kansallista aluekehittämisen määrärahaa.

Satakunnan maakuntaohjelman sekä ennakkoidun rakennemuutoksen suunnitelman toteuttamisessa kansallisesti merkittäviä, yhteistyössä ministeriöiden kanssa edistettäviä, kokonaisuuksia sisältyy mm. uudistuvaan teollisuuteen, kasvavaan biotalouteen sekä muuttuviin palveluihin. Lisäksi liikenneinvestoinnit sekä resurssien suuntaaminen koulutus- ja tutkimusorganisaatioille osaamisen vahvistamiseksi edellyttävät kansallista panostusta. Tämän toimeenpanosuunnitelman liitteenä ovat myös Satakunnan maakuntaohjelman päivitetty edunvalvonnan kärkihankkeet.

2 Satakunnan toimintaympäristö ja kehitysnäkymät

Satakunnan ELY-keskuksen syksyn 2018 alueelliset kehitysnäkymät -raportin mukaan Satakunta elää voimakkaassa positiivisessa rakennemuutoksessa. Satakunnan vientivetoinen talous saa nostetta maailmantalouden hyvästä kasvusta. Positiivinen rakennemuutos näkyy työvoiman tarpeen ja alueen yritysten tilauskantojen kasvuna. Satakunta on teollisuuden palveluksessa olevalla henkilöstöllä mitaten Suomen teollisuusvaltaisimpia maakuntia. Satakunnan teollisuus on erikoistunutta ja vientivetoista. Teollisuuden viennin arvo asukasta kohti on viidenneksi suurin kaikista maakunnista (v. 2017).

Teknologioteollisuuden kasvun myötä virinnyt positiivinen rakennemuutos luo kasvumahdollisuuksia myös kaupalle ja muille palveluelinkeinoille. Koko maakunnan ainutlaatuisen teollisen infrastruktuurin uusiutumisen edistäminen, esimerkiksi alueella laajassa yhteistyössä valmistellun Teollisuuspilotti-hankkeen pohjalta, on ensiarvoisen tärkeää sekä Satakunnan että laajemmin koko Suomen teollisuuden kilpailukyvyyn palauttamiseksi. Teollisuuspilotissa mukana olevilla yrityksillä on halukkuutta TKI-volyymien kasvattamiseen sekä uudenlaisiin yhteistyömalleihin, ja tämä potentiaali olisi kyettävä hyödyntämään.

Satakuntaan on saatu positiivisen rakennemuutoksen ja valtion kanssa solmitun siltasopimuksen vaikutuksesta poikkeukselliset koulutuspanostukset kohdistuen erityisesti Satakunnassa voimakkaasti kasvavaan automaatioklusteriin. Jatkossa on tärkeää, että alan koulutuksia saadaan myös vakinaistetuksi Satakunnassa. Myös koulutuspolkujen rakentamiseen toiselta asteelta korkea-asteelle ja yhteisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen eri asteen oppilaitosten yhteistyötä syventämällä on Satakunnassa erinomaiset mahdollisuudet, mikä puolestaan parantaa alueen koulutusmahdollisuuksia ja vetovoimaa.

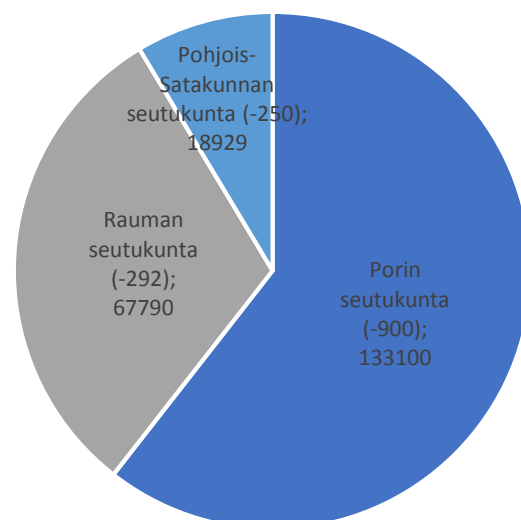
Maakunnassa investoidaan merkittävästi, mikä osaltaan vahvistaa uskoa elinkeinoelämän näkymien paranemiseen. Satakunnan meneillään olevat ja tulevat investoinnit ovat yhteenlaskettuna miljardiluokkaa.

Myös maakuntaudistuksella arvioidaan olevan merkittäviä myönteisiä vaikutuksia monien alojen, esim. sote- ja henkilöstöpalvelualojen yritysten toimintaedellytyksiin ja kehittymiseen, kun suuri osa nykyisin julkisena palvelutuotantona tuotettuja palveluja siirtyy maakuntien järjestämisvastuulle.

Talouden ja työllisyyden positiivista kehitystä varjostaa kuitenkin ainakin tilapäisesti Venatorin ilmoittama tehtaan alasajo. Venatorin Porin pigmenttitehdas on määrä sulkea vuoden 2021 loppuun mennessä. Tehtaalla työskentelee noin 450 ihmistä, ja alasajolla on myös suuret välilliset vaikutukset. Vaikutukset kohdistuvat etenkin palveluja tehtaalle tuottaviin yrityksiin monilla eri aloilla, mutta myös laajemmin koko aluetalouteen. ELY-keskus, TE-toimisto ja Satakuntaliitto tekevät tiivistä yhteistyötä Porin kaupungin, alueen muiden toimijoiden sekä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa toteuttaakseen nopeasti toimenpiteitä, joilla tilannetta ja ihmisten työllistymistä voidaan helpottaa.

Satakunnan väkiluvun kehitys on jo pitkään ollut laskeva. Väkiluvun alenemista selittää luonnollisen väestömuutoksen negatiivisuus ja muuttotappio kuntien välisessä muuttoliikkeessä. Nuorten ja työikäisten osuus

Satakunnassa asui vuoden 2018 kesäkuun lopussa 219 819 henkilöä. Viime vuoden kesäkuusta väestö väheni 1 442 henkilöllä.

on vähentynyt Satakunnassa vuosia ja samalla yli 65-vuotiaiden osuus on kasvanut.

Maahanmuutto on osaltaan hillinnyt väestön vähenemistä. Viime vuonna Satakunnan nettomaahanmuutto oli ennakkotietojen mukaan yli 700 henkilöä. Maahanmuutolla on positiivisia vaikutuksia työvoiman saatavuuden paranemisen lisäksi myös alueen palvelurakenteeseen ja yritystoimintaan sekä väestön ikärakenteeseen. Yksi maahanmuuton haasteista on pakolaisten kotouttaminen. Viime vuonna kuntiin sijoitettiin Satakunnassa yhteensä 125 pakolaista. Satakunnan neljässä vastaanottokeskuksessa (Pori, Rauma, Kankaanpää, Kokemäki) on syksyllä 2018 majoitettuna yhteensä noin 530 turvapaikanhakijaa.

Satakunta

Vuoden 2018 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 9 768.

Porin seutukunta (Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Pori, Ulvila)

Vuoden 2018 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 6 476.

Rauman seutukunta (Eura, Eurajoki, Rauma, Säskylä)

Vuoden 2018 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 7,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 2 479.

Pohjois-Satakunnan seutukunta (Honkajoki, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Siikainen)

Vuoden 2018 kesäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 813.

Työvoiman kysyntä on kasvanut merkittävästi viime aikoina ja työnantajien kokemat rekrytointiongelmat ovat lisääntyneet joillakin aloilla ja ammateissa. Viime vuonna 44 % työvoimaa hakeneista toimipaikoista Satakunnassa oli kokenut vaikeuksia työpaikkojen täyttämässä. Osuus on liki kaksinkertaistunut vuodesta 2015. Osaavan työvoiman saatavuuden kannalta ongelmana on myös koulutuksiin hakeutuvien työ- ja elinkeinoelämän tarpeista poikkeava kiinnostus eri aloja kohtaan.

Satakunnan alueen työllinen työvoima on ikärakenteeltaan vanhempaa kuin koko maassa keskimäärin. Laskennallisesti työelämästä poistuu vuositasolla vajaat 1 000 henkilöä enemmän kuin työelämään tulee. Suuri poistuma aiheuttaa haasteita osaavan työvoiman saatavuudelle etenkin nyt, kun työvoiman kysyntä on lisääntynyt merkittävästi. Maakunnan haasteena on alueen työmahdollisuuksien ja tunnettuuden parantaminen, jotta maan sisäinen muuttovirta saataisiin käännettyä Satakunnalle positiiviseksi. Avoimia työpaikkoja on alkuvuonna Satakunnassa ollut yli 30 % enemmän kuin viime vuonna vastaavana aikana.

Toukokuussa 2018 työttömyys laski alle 9 000 hengen eli samalle tasolle kuin ennen taantumaa vuonna 2008. Työttömiä työnhakijoita oli kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla keskimäärin 2 770 henkeä (-21,7 %) vähemmän kuin viime vuonna vastaavana ajankohtana. Työttömyys on vähentynyt lähes kaikilla ammattialoilla. Lomautusten määrä on pysynyt alhaisella tasolla.

Pitkäaikaistyöttömyys on alentunut muuta työttömyyttä suhteellisesti enemmän. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden pitkäaikaistyöttömiä oli kesäkuun lopussa 32 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Monien pitkäaikaistyöttömien työllistymistä kuitenkin vaikeuttaa korkea ikä, työrajoitteisuus ja koulutuksen puute. Muiden rakennetyöttömiin laskettavien vaikeasti työllistyvien määrä on kuitenkin alentunut selvästi hitaammin. Työttömyys on alentunut melko tasaisesti kaikissa ikäryhmissä. Myös nuorten, alle 25-vuotiaiden työttömyys on alentunut muun työttömyyden tahtiin.

Satakunnan kaltaiselle vientimaakunnalle hyvien liikenneyhteyksien turvaaminen on yksi alueen kilpailukyvyyn avainkysymyksistä. Hyvillä liikenneyhteyksillä on suuri merkitys yritysten ja väestön sijaintia ohjaavana tekijänä. Myös lentoliikenneyhteydet ovat vientiteollisuusmaakunnalle elintärkeitä. Säännöllinen reittiliikenne Porista Helsinkiin kuitenkin puuttuu tällä hetkellä. Toimenpiteet reittiliikenteen uudelleen käynnistämiseksi ovat meneillään.

Valtatie 8:n yhteysväli Turku–Rauma–Pori toteutuksen ensimmäinen, noin 100 miljoonaa euroa maksava vaihe valmistuu vuoden 2018 aikana. Söörmarkun eritasoliittymän rakentaminen Porin pohjoispuolella on alkanut ja se valmistuu ensi vuoden syksyllä. Myös Eurajoen liittymän suunnittelu on aloitettu. Yhteysväliä ei kuitenkaan kyetä rakentamaan liikenteen läpäisykyvyn kannalta riittävälle tasolle, ellei tien parantamiseen saada lisää rahoitusta. Pitkällä aikavälillä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja ihmisten liikkuvuutta parantaisi merkittävästi Pori–Rauma-välin rakentaminen nelikaistaiseksi. Seututeiden ja seutujen saavutettavuuden ylläpitäminen ja parantaminen ovat myös yksi alueen elinkeinoelämän kannalta tärkeitä tavoitteista. VT 8:n perusparannuksen ja VT 2:n kehittämissuunnitelmien sekä raideliikenteen kehittämisen ohella maakunnassa on priorisoitu Porin ja Rauman satamien kehittäminen. Porin satamaradan sähköistäminen on rakenteilla.

Vuonna 2017 Satakunnassa perustettiin 1 016 yritystä, mikä kolmisenkymmentä enemmän kuin edellisellä vuonna. Tämän vuoden ensimmäisellä vuosineljänneksellä aloittaneita yrityksiä oli myös enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Päätoimisen yritystoiminnan ohella sivutoiminen yrittäjyys ja eri muodoissa tapahtuva ”kevyt/laskutusyrittäminen” on merkittävää. Syksyn 2018 Pk-yritysbarometrin mukaan satakuntalaisten yritysten suhdanneodotukset ovat pysyneet positiivisina, vaikkakin odotukset ovat heikentyneet viime keväästä. 33 % alueen yrityksistä uskoo yleisten suhdannenäkymien paranevan seuraavan vuoden aikana ja 11 % niiden heikkenevän.

Maatalouden kannattavuus on viime vuodet ollut kriisirajoilla, vaikkakin tuotantosuunnittain erot ovat suuria. Vuoden 2018 kasvukauden kuivuus on tuonut merkittäviä haasteita mm. nautakarjatiloihin viherrehun saatavuuden suhteen. Viljasato on myös jäämässä kuluvana vuonna heikoimmaksi 2000-luvulla. Heikot tuotteiden yksikköhinnat näyttävät johtavan tuotantoyksiköiden koon kasvattamiseen ja maataloilla onkin investoitu Satakunnassa sekä tuotannon tehostamiseen ja kilpailukykyyn että maan kasvukuntoon. Myös kiinnostus luomutuotantoon on kasvanut.

Hallitustenvälinen ilmastopaneeli IPCC julkaisi tiedot ilmaston lämpenemisestä ja sen vaikutuksista 8.10.2018. IPCC:n tuoreen raportin mukaan maapallon lämpötila on jo noussut noin asteella esiteollisesta ajasta. Mikäli lämpeneminen jatkuu nykyistä vauhtia, 1,5 asteen lämpenemisen raja ylitetään vuoteen 2050 mennessä. Rajan ylittäminen aiheuttaisi merkittäviä riskejä sekä ihmisille että luonnolle. Lisätoimia päästöjen vähentämiseksi tarvitaan monella eri sektorilla. Vahva ja kuntarajat ylittävä yhteistyö on ratkaisevassa asemassa päästöjen vähentämisessä.

Energiatuotantoon painottuva Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 on edennyt ehdotusvaiheeseen ja tavoitteena on, että Satakunnan maakuntavaltuusto hyväksyisi kaavan ensi vuonna. Valmistuessaan Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 avaa merkittävän uuden mahdollisuuden teollisen kokoluokan aurinkoenergiatuotannon kehittämiseksi Satakunnassa. Aurinkoenergian käytön lisääminen vähentää tarvetta käyttää fossiilisia energialähteitä ja on osaltaan tukemassa ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 on myös tutkittu maakunnallisesti merkittävien terminaalitoimintojen alueiden tarvetta sijoittumista logistisesti sopiville paikoille. Terminaalitoimintojen alueet mahdollistavat kotimaisen ja uusiutuvan energian raaka-aineiden lisääntyvän käsittelyn ja lisäävät energiatuotannon huoltovarmuutta. Rautatieverkon puutavaran kuormauspaikat tukevat metsäteollisuuden toimintaedellytyksiä Satakunnassa ja turvaavat myös pienten metsäalan toimijoiden kuljetuksia.

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 on tutkittu myös uusia potentiaalisia turvetuotannon alueita. Tuotantoalueilta saadaan energia-, kasvu- ja ympäristöturvetta useiden eri elinkeinojen raaka-aineeksi. Energiaturpeesta saadaan kotimaista lähienenergiaa, mikä lisää energiatuotannon huoltovarmuutta ja omavaraisuutta. Elinkeinovaikutukset ovat merkittävimmät Satakunnan pohjois- ja kaakkoisosissa.

Kokonaismaakuntakaavaa päivitettävän kaupan teeman osalta Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 tähtäimessä on ollut muuttuvan kaupan mahdollistaminen. Kaavaratkaisu edistää kilpailua ja kokoaa kaupan palvelut niiden laadun mukaisesti helposti saavutettaviksi kokonaisuudeksi.

Kokonaismaakuntakaavan kulttuuriympäristöjä ja maisema-alueita päivitetään myös Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2. Arvokkaat maisema-alueet, maisemallisesti tärkeät alueet ja kulttuuriympäristöt antavat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme ja maakuntamme historiasta ja kehityksestä sekä kuvastavat Suomen ja Satakunnan identiteettiä ja sisäistä monimuotoisuutta. Maisema-alueiden ja maisemallisesti tärkeiden alueiden viljelykäytössä säilymisellä on maatalouden elinkeinotoiminnan kannalta erittäin keskeinen taloudellinen merkitys. Köyliöjärven kulttuurimaisema-alueella on vireillä hanke, jossa tähtäimenä on maisemanhoitoalueen perustaminen. Maisemanhoitoalueen perustamisen tavoitteena on mm. luoda perusta pitkäjänteiselle maisemanhoitotyölle, lisätä alueen elinvoimaisuutta ja viihtyisyyttä sekä luoda edellytyksiä uusille elinkeinoille.

Pintavesien ekologinen tila on Satakunnassa edelleen keskimääräistä huonompi muuhun maahan verrattuna. Suurin ongelma on rehevöityminen. Vesien tilan parantamiseksi tähtäävät toimet näkyvät viiveellä. Pintavesien tilaa heikentää Satakunnassa erityisesti hajakuormituksen aiheuttama rehevöityminen ja muutamissa jokivesissä pistekuormitus. Loimijoen valuma-alueella hajakuormitus on voimakkainta. Satakunnan rannikkovedet ovat paremmassa tilassa kuin sisävedet. Etenkin joet ja monet suuret järvet ovat hyvää heikommissa tilassa.

3 Satakunnan maakuntaohjelman toteuttaminen 2019–2020

Satakunnan maakuntaohjelman 2018-2021 kehittämisen toimintalinjat ovat kannustavaa yhteisöllisyyttä, puhdasta elinvoimaa ja ihmislähtöisiä ratkaisuja. Valittuja kehittämisteemoja on kymmenen. Maakuntaohjelman kehittämisteemojen yhteisiä läpileikkaavia sisältöjä ovat osaamisen vahvistaminen, digitalisaatio ja kansainvälistyminen. Tämän toimeenpanosuunnitelman laadinnan yhteydessä maakuntaohjelman neljänneksi läpileikkaavaksi sisällöksi nostetaan vastuullisuus, joka tarkoittaa vähähiilisyteen, kestävään kehitykseen sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvän osaamisen kehittämistä kaikissa kehittämisteemoissa.

Kehittämisteemakohtaisissa taulukoissa on Satakunnan maakuntaohjelmaan 2018-2021 kirjatut kehittämislinjaukset sekä toimeenpanosuunnitelmaan vuosille 2019-2020 esitetyt toimenpide-esitykset sekä kehittämistarpeet.

TOIMINTALINJA 1 Kannustavaa yhteisöllisyyttä

Kannustavan yhteisöllisyyden toimintalinja tavoittelee mahdollisimman monelle satakuntalaiselle maakunnan kilpailukykyä ja elinvoimaa vahvistavaa, mielekästä tekemistä yhteisössämme, yrittäjinä, opiskelijoina tai työntekijöinä. Tavoitteena on saada kaikki työvoimapotentialiaali käyttöön. Toimintalinjan 1 kehittämisteemat ovat yrittäjyys sekä työllisyys ja sosiaalinen osallisuus.

Kehittämisteema 1: Yrittäjyys

Kehittämislinjaukset 2018-2021	<i>Kehittämistoimet ja –tarpeet: Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2019-2020</i>
<ul style="list-style-type: none">Edistetään uutta liiketoimintaa, yritysten kasvua ja kansainvälistymistä ja digitalisaatiota.Edistetään kattavien ja laadukkaiden yritysneuvonta- ja tukipalvelujen kehittämistä.Tuetaan pk-yritysten työelämän laadun ja tuottavuuden kehittämistä, henkilöstön ja yrittäjien osaamisen nostoa sekä kasvu- ja rakennemuutosalojen räätälöidyn koulutuksen kehittämistä.Lisätään kiinnostusta yrittäjyyteen yrittäjyyskasvatuksen avulla ja edistetään yrittäjyyskasvatuksen kehittämistä koulutuksen kaikilla asteilla.	<ul style="list-style-type: none">Startup-toiminnan kehittäminen, yrityskiihdyttämötoiminnan edistäminenTietoisuuden lisääminen erilaisista yrittäjyyden, työllistymisen ja työllistämisen tavoista, kuten hybridiyrittäjyys, laskutuspalvelujen käyttö, osuuskuntatoiminta.Yritysten osaamisen vahvistaminen ja toimintamallien luominen yritys vastuun osa-alueilla.
<ul style="list-style-type: none">Edistää Aluekehittämispäätöksen painopistettä 1. Uudistuvaa kasvuaEdistää Hallitusohjelman painopistealueen 1. Työllisyys ja kilpailukyky kärkihanketta: Kilpailukyvyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamallaVahvistaa maakunnan yrittäjyyden osaamista ja luo edellytyksiä digitalisaation ja kansainvälistymisen vahvistamiseen.	

Kehittämisteema 2: Työllisyys ja sosiaalinen osallisuus

Kehittämislinjaukset 2018-2021	<i>Kehittämistoimet ja –tarpeet: Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2019-2020</i>
<ul style="list-style-type: none">• Edistetään uusien ratkaisujen ja toimintamallien sekä monikanavaisten neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittämistä ja eri toimijoiden verkosto- ja yritysysteistyön kehittämistä.• Tuetaan nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työmarkkinoille pääsyä edistävien palvelumallien ja verkostojen kehittämistä. Tuetaan palvelumallien kehittämistä heikossa työmarkkina-asemassa olevien syrjäytymisen ehkäisemiseksi.• Edistetään maahanmuuttajien työelämävalmiuksia ja kotoutumista sekä kehitetään maahanmuuttajien rekrytointipalveluita.• Tuetaan työ- ja elinkeinoelämän, kolmannen sektorin ja oppilaitosten yhteistyötä sekä koulutuskokeiluja.• Tuetaan joustavaa ja reagointikykyistä aikuis – ja täydennyskoulutusta.• Kehitetään vaihtoehtoisia tapoja suorittaa tutkintoja. Tuetaan mm. työvaltaisia koulutusmahdollisuuksia erityisesti nuorille sekä työpajatoiminnan opinnollistamista esim. mahdollisuudella suorittaa tutkintoja ja niiden osia osana työpajatoimintaa.• Tuetaan työelämävalmiuksien, elämänhallinnan ja työhyvinvoinnin parantamiseen tähtäviä toimia.• Edistetään koulutuksesta koulutukseen tai työelämään siirtymisen sujuvuutta.• Edistetään työvoiman liikkuvuutta	<ul style="list-style-type: none">• Lisä- ja täydennyskoulutusten järjestämisvalmiuksien parantaminen, jotta voidaan reagoida nopeasti alueella tapahtuviin elinkeinoelämän muutoksiin.• Työvoima- ja rekrytointikoulutuksen tehostaminen.• Toisen asteen reformin edistäminen ja elinkeinoelämän tietoisuuden lisääminen koulutuksen järjestäjien tarjoamista palveluista ja koulutuksen muodoista esim. oppisopimuskoulutuksen muutokset, koulutussopimuksen ja lisäkoulutuksen mahdollisuudet, työvoimakoulutus ja erilaiset yrityksen tarpeiden pohjalta räätälöidyt koulutuksen mallit• Uudenlaisen työpaikkaohjaajien koulutusmallin luominen yhteistyössä työelämän kanssa.• Pysyvien toimintamallien rakentaminen työelämässä olevien osaamisen ylläpitämiseksi ja uudistamiseksi.• Koulutusvienti-ekosysteemin käynnistäminen.• Uusien koulutusavausten suunnittelu kasvaville aloille yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa.• Digitalisaation mahdollisuuksien optimointi oppimisympäristöjen ja vaihtoehtoisten tutkinnon suoritustapojen kehittämisessä.• Työelämävalmiuksien ja elämänhallinnan parantamiseen tähtäävien toimien tukeminen digitalisaatiota hyödyntäen• Digitalisaatiotaitojen vahvistaminen.• Välityömarkkinoiden kehittäminen.• Maahanmuuttajien ammatillisten koulutusmahdollisuuksien lisääminen.
<ul style="list-style-type: none">• Tukee Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen vauhdittamista.• Edistää aluekehittämispäätöksen painopistettä 1. Uudistuvaa kasvua• Edistää Hallitusohjelman painopistealueen 1. Työllisyys ja kilpailukyky kärkihankkeita: Uudistetaan työvoimahallinto työllistymistä tukevaksi sekä Paikallista sopimista edistetään ja työllistämisen esteitä puretaan sekä painopistealueen 2. Osaaminen ja koulutus kärkihankkeita Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan ja Nopeutetaan siirtymistä työelämään.• Vahvistaa maakunnan työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden vahvistamista mm. digitalisaation keinoin.	

TOIMINTALINJA 2 Puhdasta elinvoimaa

Puhtaalla elinvoimalla Satakunnassa tavoitellaan elinkeinoelämän menestystä vahvistamalla maakunnan tukijalkoja ja kasvua mahdollistavia aloja; uudistuvaa teollisuutta, energia-alaa ja elintarvikeketjua, bio- ja kiertotaloutta sekä sinistä kasvua. Toimintalinjan 2 kehittämisteemoja ovat uudistuva teollisuus, energia, bio- ja kiertotalous sekä sininen kasvu

Kehittämisteema 3: Uudistuva teollisuus

Kehittämislinjaukset 2018-2021	Kehittämistoimet ja –tarpeet: Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2019-2020
<ul style="list-style-type: none">• Vahvistetaan kehittämistoimijoiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.• Vahvistetaan Satakunnan teollisuuden uudistumiskyvyn tekijöitä.• Kehitetään uusia teknologisia ratkaisuja ja innovaatioita teollisuudelle esim. digitalisaatioon, robotiikkaan, automaatioon, logistiikkaan ja resurssitehokkuuteen liittyen.• Edistetään data-analytiikan, tekoälyn ja pelillistämisen mahdollisuuksien hyödyntämistä.• Edistetään logistiikkaratkaisujen sekä logististen palvelujen kehittämistä ml. sähköinen saavutettavuus.• Edistetään Satakunnan teollisuuden kasvuohjelman – Teollisuuspilotin toteuttamista• Edistetään maakunnan kannalta merkittävien kasvuvyöhykkeiden, kasvukäytävien sekä teemaverkostojen toteutumista.	<p>Satakunnan uudistuvan vastuullisen teollisuuden kasvuohjelman - Teollisuuspilotin toteuttaminen. Teollisuuspilotin painopisteitä edistetään vuosien 2019-2020 aikana:</p> <p>Teollisuuspuistot innovaatioalustana:</p> <ul style="list-style-type: none">• Luodaan ja testataan mallia, miten teollisuuspuistot toimivat kasvua lisäävänä ja kilpailukykyä parantavana uuden liiketoiminnan kasvuympäristönä. Verkostomaisten liiketoimintamallien kehittäminen kokonaisvaltaisesti. <p>Teollisuuspuistot toimintaympäristönä:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kasvun mahdollistavien, teollisuuspuistot yhteen kytkevien älykkäiden logististen ja digitaalisten ratkaisujen kehittäminen. Resurssitehokkuuden parantaminen. Ympäristöalan tiivistyvä kehityskumppanuus ja dialogi teollisuuteen liittyvissä ympäristökysymyksissä. <p>Teollisuuspuistot työelämän uudistajana:</p> <ul style="list-style-type: none">• Työelämälähtöisen osaamisen kehittäminen sekä innovatiivisten yhteistyötapojen luominen yritysten ja koulutusorganisaatioiden välille kasvu- ja rakennemuutosaloilla. <p>Automaatio ja robotiikka</p> <ul style="list-style-type: none">• Satakunnan teollisuuden, robotiikkaklusterin ja innovatiivisten yritysten kasvumahdollisuuksia tekoälyn ja digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntävän toimintaympäristön kehittäminen.• Kansainvälisten liiketoiminta- ja tuotekehitysverkostojen luominen.• Robotiikan ja tekoälyn tutkimustoiminnan ja -osaamisen vahvistaminen. Klusterin yritysten tarpeisiin soveltuvan koulutuksen kehittäminen ja klusterin osajaresurssista huolehtiminen. <ul style="list-style-type: none">• Satakunnan pelialan vahvistaminen.• Metallurgian ja metallinjalostuksen osaamiskesittymän vahvistaminen.
<ul style="list-style-type: none">• Vahvistaa maakunnan älykästä erikoistumista.• Tukee Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen vauhdittamista.• Edistää aluekehittämispäätöksen painopistettä 1. Uudistumisella kasvua.• Edistää Hallitusohjelman painopistealueen 1 Työllisyys ja kilpailukyky kärkihanketta Kilpailukyvyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla sekä painopistealueen 5. Digitalisaatio, kokeilut ja normien purkamisen kärkihanketta Rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö.• Edistää maakunnan vastuullisen teollisuuden osaamista ja luo edellytyksiä digitalisaation ja kansainvälistymisen vahvistamiseen.	

Kehittämisteema 4: Energia

Kehittämislinjaukset 2018-2021	<i>Kehittämistoimet ja –tarpeet: Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2019-2020</i>
<ul style="list-style-type: none">• Vahvistetaan Satakunnan asemaa monipuolisen energiatuotannon osaamiskeskittymänä.• Edistetään monipuolista energia-alan osaamista ja koulutusta, liiketoimintaa sekä kansainvälistä yhteistyötä.• Edistetään uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä sekä liiketoimintaosaamista.• Edistetään biokaasutuotannon edellytyksiä kehittämällä mm. logistisia ratkaisuja.• Edistetään liikennebiopolttoaineiden tuotannon kehittämistä• Edistetään vähähiilisyttä ja tavoitetta hiilineutraalista Lounais-Suomesta vuoteen 2040 mennessä.• Edistetään energiatehokkaiden teknologioiden kehittämistä ja käyttöä.• Kehitetään suljetun kierron järjestelmiä sekä hajautettua energiantuotantoa.	<ul style="list-style-type: none">• Uusien vähähiilisten ja energiatehokkaiden teknisten innovaatioiden tutkiminen ja kokeilu.• Kaasutalouden edistäminen.• Älykkäiden sähköverkkojen edistäminen• Energiayrittäjyyden vahvistaminen• Teollisuuden energia- ja ympäristöteknologisten ratkaisujen kehittäminen ja käyttöönotto.• Digitaaliset ratkaisut energiatehokkuuden parantamiseksi.• Satakunnan ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen ja vähähiilisyttä koskevan tiekartan laadinta.
<ul style="list-style-type: none">• Vahvistaa maakunnan älykästä erikoistumista.• Tukee Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen vauhdittamista.• Edistää aluekehittämispäätöksen painopistettä 1. Uudistumisella kasvua• Edistää Hallitusohjelman painopistealueen 4. Biotalous ja puhtaat ratkaisut kärkihanketta Hiilettömään, puhtaaseen, uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti.• Edistää maakunnan energiaosaamista ja luo edellytyksiä digitalisaation ja kansainvälistymisen vahvistamiseen.	

Kehittämisteema 5: Bio- ja kiertotalous

Kehittämislinjaukset 2018-2021	<i>Kehittämistoimet ja –tarpeet: Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2019-2020</i>
<ul style="list-style-type: none">• Edistetään vastuullisen, lähellä tuotetun ruuan tuotantoa ja kulutusta.• Kehitetään ruokaketjun kilpailukykyä, digitalisaatiota ja resurssitehokkuutta sekä edistetään elintarvikkeiden vientiä.• Vahvistetaan kehittämistoimijoiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.• Vahvistetaan biotalouden yrittäjyyttä, osaamista ja koulutusta.• Edistetään logistiikkaratkaisujen sekä logististen palvelujen kehittämistä ml. sähköinen saavutettavuus.• Edistetään metsävarojen monipuolista ja kestävää hyödyntämistä luonnon monimuotoisuus huomioiden.• Kehitetään innovatiivisia ja pitkälle jalostettuja biopohjaisia tuotteita ja edistetään puurakentamista.• Huolehditaan luonnonympäristöistä ja vesistöistä sekä metsien käytön ja suojelun tasapainosta.• Kehitetään palveluliiketoimintaa biotalouden arvoketjuissa (esim. ekosysteemipalvelut, luontomatkailu).• Edistetään teollisuuden ja alkutuotannon sivuvirtojen hyödyntämistä ja teollisia symbiooseja.• Kehitetään innovatiivisia menetelmiä esim. ravinteiden kierrätykseen.• Tuetaan sellaisten teknologioiden ja toimintamallien käyttöönottoa, jotka edistävät kiertotaloutta.• Vahvistetaan kiertotalouden osaamista, koulutusta ja yrittäjyyttä sekä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.	<ul style="list-style-type: none">• Satakunnan bio- ja kiertotalouden kasvuohjelman toimeenpano.• Automaation ja digitaalisten palveluiden hyödyntäminen alkutuotannossa.• Metallien kierrätyksen edistäminen teollisissa ympäristöissä.• Metsäsektorin sivutuotevirtojen (esim. hakkuiden yhteydessä syntyvän hukkapuun, sahojen kuoren, purun ja hakkeen sekä kemiallisen metsäteollisuuden sivuainevirtoja) selvittäminen ja niiden käytön sekä kuljetusten optimointi, sekä uusien sivuainevirtoja hyödyntävien korkean arvon tuotteiden kehittäminen.• Elintarvikeketjun vähähiilisyyden edistäminen.• Ilmastonmuutosta koskevan tietotaidon ja sopeutumistoimien edistäminen
<ul style="list-style-type: none">• Vahvistaa maakunnan älykästä erikoistumista.• Edistää aluekehittämispäätöksen painopistettä 1. Uudistumisella kasvua• Edistää Hallitusohjelman painopistealueen 4. Biotalous ja puhtaat ratkaisut kärkihankkeita Suomalainen ruuantuotanto kannattavaksi kauppatase ja sininen biotalous nousuun, Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön, Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä ja Luontopolitiikkaa luottamuksella ja reiluin keinoin.• Edistää maakunnan bio- ja kiertotalouden osaamista ja luo edellytyksiä digitalisaation ja kansainvälistymisen vahvistamiseen.	

Kehittämisteema 6: Sininen kasvu

Kehittämislinjaukset 2018-2021	Kehittämistoimet ja –tarpeet: Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2019-2020
<ul style="list-style-type: none">Vahvistetaan meriklusteriin ja satakuntalaiseen meriteknologiaan liittyvää osaamista sinisen kasvun perustana.Edistetään uusien teknologioiden, digitalisaation ja robotiikan käyttöönottoa ja pilotointia meriklusterissa.Vahvistetaan kehittämistoimijoiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.Kehitetään luonnon ja vesistöjen kestävään käyttöön perustuvaa liiketoimintaa esim. matkailu-, virkistys- ja hyvinvointipalveluja.Huolehditaan pohjavesivarojen kunnosta ja kestävästä käytöstä.Vahvistetaan elinkeinokalatalouden toimintaedellytyksiä kotimaisen kalan saatavuuden turvaamiseksi.Vähennetään hajakuormitusta valuma-alueilla, parannetaan sisävesien ja merialueen vesien laatua.Vahvistetaan sinistä kasvua tukevaa osaamista, koulutusta ja yrittäjyyttä sekä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.	<ul style="list-style-type: none">Kumppanuusmallien luominen siihen, miten sinisen kasvun osaaminen, uudet teknologiat ja innovaatiot sekä tutkimuksessa syntynyt tieto kanavoituvat yritysten käyttöön.Älykkään merenkulun kehittämislaboratorio, jota voidaan suoraan hyödyntää tulevaisuuden autonomisen merenkulun tutkimus- kehittämis-, innovaatio- ja koulutustoimintaanKokemäenjoen vesistöalueen vesivision toimeenpano-hankkeiden toteuttaminen.Telakka- ja satamatoimintojen kehittäminen yhteistyössä telakoiden, satamaoperaattorien ja oppilaitosten kanssa.Automaation ja digitaalisten palveluiden hyödyntäminen vesiviljelyssä.Merialuesuunnitelman laadintaIlmastonmuutosta koskevan tietotaidon ja sopeutumistoimien edistäminen
<ul style="list-style-type: none">Vahvistaa maakunnan älykästä erikoistumista.Edistää Aluekehittämispäätöksen painopistettä 1. Uudistumisella kasvua:Edistää Hallitusohjelman painopistealueen 4. Biotalous ja puhtaat ratkaisut kärkihankkeita Kiertotalouden läpimurto ja puhtaat ratkaisut käyttöön ja Suomalainen ruuantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun.Tukee Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen vauhdittamista.Vahvistaa maakunnan kestävän sinisen kasvun osaamista ja luo edellytyksiä digitalisaation ja kansainvälistymisen vahvistamiseen.	

TOIMINTALINJA 3: Ihmislähtöisiä ratkaisuja

Toimintalinja tavoittelee ratkaisuja satakuntalaisten palvelujen turvaamiseksi, hyvinvoinnin edistämiseksi, turvallisuuden tunteen kasvattamiseksi sekä maakunnan vetovoiman ja saavutettavuuden parantamiseksi. Toimintalinjan 3 kehittämisteemat ovat vetovoima, hyvinvointi, turvallisuus ja saavutettavuus.

Kehittämisteema 7: Vetovoima

Kehittämislinjaukset 2018-2021	<i>Kehittämistoimet ja –tarpeet: Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2019-2020</i>
<ul style="list-style-type: none">• Tuetaan elinympäristöjen viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta sekä ympäristön parempaa tilaa edistäviä toimia sekä asukashankinnan toimenpiteitä.• Huolehditaan arvokkaista luonnon- ja kulttuuriympäristöistä.• Kehitetään elämystalouden (mm. matkailu, kulttuuri, tapahtumat) kasvun mahdollistavaa toimintaympäristöä sekä yritysten liiketoiminta- ja tuotekehitysosaamista ja kansainvälistymisvalmiuksia sekä edistetään digitalisaation hyödyntämistä.• Vahvistetaan maakunnan markkinointia ja viestittää satakuntalaisesta osaamisesta, elinkeinoelämän menestystarinoista, maakunnan palveluista, matkailusta, kulttuurista, taiteesta ja tapahtumista.• Kehitetään kuntien keskusten ja kylien vetovoimaisuutta• Vahvistetaan Satakunnan toimintaympäristöä kotimaisten ja ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi maakuntaan.	<ul style="list-style-type: none">• Satakunnan kestävän matkailun kasvuohjelman laadinta.• Kansainvälisen matkailun kasvun tukeminen.• Kestävän kaupunkikehityksen, seutukaupunkiohjelman sekä kaupunkiohjelman edistäminen• Selkämeren kansallispuiston Säpin sataman kunnostaminen.• Tekoälyn, digitaalisuuden ja virtuaalitodellisuuden hyödyntäminen luonto- ja kulttuurimatkailussa.• Tv- ja elokuva-alan toimijoiden yhteistyöverkoston luominen.• Luonnonhoitosuunnittelun toteuttaminen arvokkaimmissa luonto- ja kulttuuriympäristöissä• Arvokkaita luonto- ja kulttuuriympäristöjä koskevan tiedon lisääminen• Unescon maailmanperintökohteiden vetovoimaisuuden ylläpito ja Lauhanvuori–Hämeen kangas Geopark –toimintamallin vahvistaminen
<ul style="list-style-type: none">• Vahvistaa maakunnan älykästä erikoistumista• Tukee Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen vauhdittamista.• Edistää Aluekehittämispäätöksen painopisteitä 1 Uudistumisella kasvua, 2. Elinvoimaa alueiden verkostoitumisesta ja 3. Hyvinvointia kumppanuuksilla.• Vahvistaa maakunnan osaamista, kansainvälistymistä ja edistää digitalisaatiota.	

Kehittämisteema 8: Hyvinvointi

Kehittämislinjaukset 2018-2021	Kehittämistoimet ja –tarpeet: Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2019-2020
<ul style="list-style-type: none">• Edistetään hyvinvointiteknologiaan, hyvinvointipalveluihin ja –matkailuun, ikääntyvien palveluihin sekä sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyviä innovaatioita ja niiden tuotteistamista, osaamista ja yrittäjyyttä.• Vahvistetaan kehittämistoimijoiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.• Edistetään yhdistysten, järjestöjen, kansalaistoiminnan, yritysten ja kunnan ja muiden julkisten toimijoiden vuoropuhelua sekä yhteistyön vahvistamista.• Edistetään asiakaslähtöistä ja osallistavaa palvelumuotoilua julkisissa palveluissa.• Tuetaan paikallisyhteisöjen asukaslähtöistä suunnittelua ja kehittämistä.• Tuetaan asukasvaikuttamisen toimintamallien käyttöönottoa osallisuuden vahvistamiseksi.• Huolehditaan asukkaiden hyvinvoinnista kehittämällä laadukkaita kulttuuri- ja liikuntapalveluja ja edistämällä niiden alueellista saatavuutta ja saavutettavuutta.• Edistetään kulttuuri-, hyvinvointi- ja luovien alojen osaamista, yrittäjyyttä, liiketoimintaa, kansainvälistymistä sekä verkostomaista yhteistyötä. Kehitetään aineetonta arvonluontia.• Kehitetään taide-, kulttuuri-, arkkitehtuuri- ja luontopohjaisia hyvinvointi- ja matkailupalveluja.	<ul style="list-style-type: none">• Hyvinvoinnin seurantaindikaattoreiden yhtenäistäminen.• Digitaalisten alustojen kehittäminen verkostotoiminnan ja asiakaslähtöisten palvelujen tuottamisen tueksi.• Innovaatioalustan kehittäminen teknologisten innovaatioiden soveltamiseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.• Data-analytiikan ja älyteknologian hyödyntäminen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.• Yhteisöllisten toimintamallien pilotointi asukkaiden hyvinvointipalveluiden kehittämisessä.• Alueellisen hyvinvointikertomuksen laadinta
<ul style="list-style-type: none">• Vahvistaa maakunnan älykästä erikoistumista• Edistää Aluekehittämispäätöksen painopistettä 3. Hyvinvointia kumppanuuksilla• Edistää Hallitusohjelman painopistealueen 2. Osaaminen ja koulutus kärkihanketta Parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta sekä painopistealueen 3. Hyvinvointi ja terveys kärkihanketta Palvelut asiakaslähtöisiksi, Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta, Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma, Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omahoitoa.• Vahvistaa maakunnan hyvinvoinnin osaamista ja luo edellytyksiä digitalisaation ja kansainvälistymisen vahvistamiseen.	

Kehittämisteema 9: Turvallisuus

Kehittämislinjaukset 2018-2021	<i>Kehittämistoimet ja –tarpeet: Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2019-2020</i>
<ul style="list-style-type: none">• Vahvistetaan maakunnallista yhteistyötä arjen turvallisuuden ylläpitämiseksi• Vahvistetaan riskienhallintaosaamista ja turvallisuusalan suunnittelua, pilotointia ja koulutusta• Edistetään asukkaiden, järjestöjen ja yhteisöjen turvallisuusriskien ennaltaehkäisyä turvallisuussuunnittelulla• Vahvistetaan maakunnan turvallisuuden ja varautumisen toimintaympäristöä• Vahvistetaan kehittämistoimijoiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä elinkeinoelämän tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan maakunnallista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.	<ul style="list-style-type: none">• Merkittävien tulvariskialueiden hallintatoimenpiteiden toteuttaminen.• Kokonaisturvallisuuden verkostoyhteistyön digitalisaatiota hyödyntävän toimintamallin luominen.
<ul style="list-style-type: none">• Vahvistaa maakunnan älykästä erikoistumista• Edistää Aluekehittämispäätöksen painopistettä 3. Hyvinvointia kumppanuuksilla• Vahvistaa maakunnan turvallisuusosaamista ja luo edellytyksiä digitalisaation ja kansainvälistymisen vahvistamiseen.	

Kehittämisteema 10: Saavutettavuus

Kehittämislinjaukset 2018-2021	<i>Kehittämistoimet ja –tarpeet: Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2019-2020</i>
<ul style="list-style-type: none"> Satakunnan fyysistä ja sähköistä saavutettavuutta parannetaan kansainvälisesti, ylimaakunnallisesti ja maakunnallisesti. Edistetään Satakunnan saavutettavuutta, kestävää yhdyskuntarakennetta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä kasvukäytävääjattelun avulla. Edistetään satamien turvallisuutta ja tehokkuutta. Ylläpidetään kattavia liikenneyhteyksiä ja maakunnan tieverkon kuntoa. Edistetään Satakunnan joukkoliikenteen kehittämistä (turvallisuus, matka-aika, yhteydet, palvelut) ja pendelöinnin mahdollisuuksia (erityisesti raideliikenteessä). Edistetään ja pilotoidaan logistisia ratkaisuja uudistavia kokeiluympäristöjä ja toimintamalleja, vaihtoehtoisia liikennemuotoja ja uusia digitaalisia liikennepalveluja, sekä vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöä (esim. kaasun liikennekäyttö). 	<ul style="list-style-type: none"> Tavaralogistiikan tehostaminen osana Pohjoisen kasvuvyöhykkeen verkostoyhteistyötä. Liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinta ja toteutus. Kasvua mahdollistavien liikenne- ja logistiikkaratkaisujen parantaminen. Ilmastoystävällisten liikennemuotojen käytön edistäminen pilottihankkeiden avulla Digitaalisten liikennepalvelujen kehittäminen Pori-Tampere –radan tasoristeysten poistaminen. Rauma-Kokemäki-Tampere henkilöjunaliikennekokeilu Pori-Parkano-Haapamäki –radan käyttöönoton ja kaasuveturikokeilun jatkoselvityksen laadinta Valtatien 2 Haistilan liittymän parantaminen Valtatien 2 ja kantatien 43 liittymän turvallisuuden parantaminen. Valtatien 8 Eurajoen risteysaluekokonaisuuden suunnittelu. Valtatien 8 Laani-Ruutukuoppa –tieosuuden nelikaistaistamisen toteuttaminen.
<ul style="list-style-type: none"> Tukee Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen vauhdittamista. Edistää aluekehittämispäätöksen painopistettä 2. Elinvoimaa alueiden verkostoitumisesta Edistää hallitusohjelman painopistealueen 5 Digitalisaatio, kokeilut ja normien purkaminen kärkihanketta Rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö. 	

4. Maakuntien yhteistoiminta-alueen hankkeet

Satakunta ja Varsinais-Suomi muodostavat alueiden kehittämislain tarkoittaman yhteistoiminta-alueen. Yhteistoiminta-alueen osalta keskeisimpiä asioita ovat valtatie 8 yhteysvälihanke ja sen jatkokehittäminen, meriklusterin ja sen alihankintaverkoston kehittäminen sekä merialuesuunnittelu, joka tähtää mm. Saaristomeren ja Selkämeren tilan parantamiseen. Muita yhteisiä kehittämisaikavälisiä alueita ovat maakuntien ja valtion välisen SILTA-sopimuksen toteuttaminen ja seuranta sekä kasvuvyöhykeyhteistyö (Pohjoinen Kasvuvyöhyke ja Lounais-rannikkoyhteistyö LOURA)

Valtatie 8 Pori-Turku yhteysvälihanke on Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntien tärkein yhteinen hanke liikennejärjestelmän kehittämisessä. Yhteysvälihanke on priorisoitu Satakunnan ja Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelmissa. Yhteysväli on osa Turun ja Oulun välistä, länsirannikon satamakaupunkeja yhdistävää valtatieta. Valtatiellä on keskeinen osa maan vientiteollisuuden kuljetuksissa.

Lounais-Suomen alueella toimii huomattava määrä eri merielinkeinojen harjoittajia, eturintamassa telakat ja niiden alihankintaverkoston kuuluvat yritykset. Sinistä kasvua luovassa Lounais-Suomen meriklusterissa on monipuolista kansainvälisen huipputasoista osaamista. Osaamistason ylläpitäminen vaatii jatkuvaa panostamista tutkimus- ja kehittämistyöhön sekä koulutukseen.

Siniseen kasvuun liittyy tiiviisti myös merialuesuunnittelutyö. Varsinais-Suomen liitto ja Satakuntaliitto laativat yhdessä vuoden 2021 maaliskuun loppuun mennessä suunnitelman, joka kattaa Saaristomeren ja eteläisen Selkämeren alueet sekä niihin rajautuvat talousvyöhykkeet. Tarkasteltavia käyttömuotoja ovat erityisesti energia-alat, meriliikenne, kalastus ja vesiviljely, matkailu, virkistyskäyttö sekä ympäristön ja luonnon säilyttäminen, suojelu ja parantaminen. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota maanpuolustuksen tarpeisiin. Merialuesuunnittelu kytkeytyy vahvasti Saaristomeren ja Selkämeren tilan parantamiseen.

Keväällä 2018 hyväksyttiin valtion ja Lounais-Suomen (Satakunta ja Varsinais-Suomi) välinen Silta-sopimus. Siinä sovittiin työvoiman saatavuuteen, saavutettavuuteen, koulutukseen, osaamiseen ja ammatilliseen koulutukseen, tutkimus- ja kehitystyöhön, tunnettuuteen sekä tietopohjaan liittyvistä toimenpiteistä. Osana näiden toimenpiteiden edistämistä rakennetaan positiivisen rakennemuutoksen tilannekuva- ja seurantapalvelu, joka toteutetaan Lounais-Suomen aluetietopalvelun yhteyteen.

Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakunnat ovat mukana myös Pohjoisen kasvuvyöhykkeen kasvusopimuksessa, joka kokoaa yhteen 13 kaupunkia ja kuusi maakunnan liittoa eteläisen Suomen kattavaksi verkostoksi Satakunnasta Uudenmaan kautta Etelä-Karjalaan. Kasvuvyöhykesopimuksen tavoitteena on linkittää eri keskuksia laajemmaksi työmarkkina- ja talousalueeksi, joka tarjoaa yrityksille kansainvälisesti houkuttelevia investointikohteita. Yhteisesti edistettäviä teemoja ovat sisäinen ja ulkoinen saavutettavuus, logistinen toimivuus ja sujuvat pendelöintiratkaisut.

Kasvuvyöhyketyöskentelyssä lounaisrannikkoyhteistyötä (LOURA) tekevät lounaisrannikon kaupungit Pori, Rauma, Turku ja Uusikaupunki. LOURA on strateginen yhteistoimintamalli, jonka päämääränä on koko alueen kilpailukykyyn, houkuttelevuuteen ja tunnettuuteen lisääminen. Yhteistyön lippulaivoja ovat meriosaaminen, energia, matkailu, investointitoiminta ja ennakoiva elinvoimatoiminta.

Liite 1: Edunvalvonnan kärkihankkeet

Valtatie 8 Turku-Pori –yhteysvälin parannus on Satakunnan tärkein hanke liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Tie on merkittävä, vilkasliikenteinen kasvavan tavara- ja työmatkaliikenteen väylä, jonka turvallisuus on pääteiden huonoimpia. Runsaasta tavaraliikenteestä huolimatta tien rinnalla ei ole vaihtoehtoista raideliikenteen väylää. Tie ei ensimmäisen vaiheen (92,5 milj. € v. 2014-2018) toimenpiteiden jälkeen vastaa valtateille asetettuja palvelusvaatimuksia. Parannustoimia on viipymättä jatkettava kehittämissuunnitelmassa priorisoitujen kohteiden toteutuksella (yht. n. 100 milj. eurolla). Kiireellisimmät parannettavat kohteet ovat Laitilan (23 milj. €) ja Eurajoen (17 milj. €) risteyskohdat toimenpiteineen. Myös pidemmän aikavälin parannuskohteiden suunnitteluvaiheeseen tulee lähteä nostamaan osana jatkuvaa liikennejärjestelmäsuunnitelmatyötä. Pitkän tähtäimen tavoitteena on tien nelikaistaistus koko yhteysväliä Pori-Rauma-Turku.

VT 2 –liikennekäytävän kehittäminen. Satakunnassa liikennekäytävän merkittävimmät kehittämistarpeet ovat Porin kaupungin kohdalla ja edelleen Pori-Kokemäki -väliä. Kokemäenjokilaaksossa on yksi Suomen isoimmista raskaan teollisuuden keskittymistä. Teollisuus, Porin satama ja alueen kaupungit muodostavat kiinteän kokonaisuuden valtatie 2 varrella. Valtatien riittävä kapasiteetti on edellytys toimivalle liikennejärjestelmälle. Vuoden 2017 lopulla valmistuvassa Liikenneviraston kehittämisselvityksessä priorisoidut kehittämiskohteet tulee viipymättä saada jatkosuunnitteluun ja toteutukseen. Liikennejärjestelyjen lisäksi parannukset ratkaisevat myös muita maankäyttöisiä ja kuntien kaavoitukseen liittyviä kysymyksiä.

Satakunnan korkeakoulut osallistuvat aktiivisesti alueen TKI-toimintaan, ovat uuden tiedon tuottajia, kansainvälistymisen laadun turvaajia, osaamisen juurruttajia ja toimivat valituilla alueilla innovaatiotoiminnan vetureina. Satakunnan korkeakoululaitoksen yksiköiden toiminnallista ja rahoituskellista asemaa on vahvistettava ja niiden tiivistävää yhteistyötä on tuettava.

Maakunnan toisen asteen koulutuksen mahdollisuuksia on edistettävä, jotta ammatillinen koulutus pystyy entistä paremmin vastaamaan työelämän muuttuviin tarpeisiin ja uuden työvoiman kouluttamiseen. Satakunnan teollisuuden ja palveluliiketoiminnan uudistuminen edellyttää olemassa olevan ammattityövoiman lisä- ja uudelleen koulutusta sekä nuorisosteen ammatillisen koulutuksen kautta uuden osaavan työvoiman kouluttamista.

Kattavien liikenneyhteyksien ylläpito - perusväylänpidon rahoitus. Satakunnan alueen yrityselämän kehittämisedellytysten turvaaminen vaatii investointeja liikenneinfraan ja –turvallisuuteen. Alemman asteisen tieverkon kunnossapito on merkittävä erityisesti maakunnan elintarvikeketjun ja metsäbiotalouden kannalta. Tarve lisäresursseille Satakunnan tieverkon ja painorajoitteisten siltojen ylläpitoon ja perusparantamiseen on huomattava. Talousarviovaroja tulee saada parannuskohteisiin, joita on priorisoitu mm. Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.

Pori-Tampere –Helsinki –henkilöraide liikenteen matka-ajan lyhentämiseksi alle 3 tuntiin on radan tasoristeykset on poistettava, siltoja uusittava sekä parannettava radan turvalaitteita, ohjauksjärjestelmää ja ratageometriaa (kokonaiskustannusarvio n. 100 M€, osatoimenpiteet 1-30 M€). Matka-aikaa pyritään lyhentämään ja yhteyttä kehittämään myös muiden toimenpiteiden avulla (mm. aikataulujen, nopeusrajoitusten ja pysähdysten tarkastelu). Osana Pori-Tampere –radan kehittämistä ja työssäkäyntialueiden yhdistämisestä tavoitellaan myös henkilöliikenteen aloittamista Rauma-Kokemäki –rataosuudella. Henkilöliikennettä varten rataosan suurin nopeus tulee nostaa tasoon 100-140 km/h (nykyisin 90-100 km/h). Tämä edellyttää joitakin ratamuutoksia. Karkea kustannusarvio muutoksille on 0,5 - 1,0 M€ (riippuen pa. sähköradan muutostöistä). Liikennöinnin aloittaminen edellyttää vielä jatkosuunnittelua.

Satakunnan teollisuuden kasvuohjelma - Teollisuuspilotti on Satakunnan elinkeinoelämän ja keskeisten julkisten toimijoiden laatima vuorovaikutussuunnitelma keskushallinnon ministeriöiden suuntaan teollisuuden kilpailukyyn kehittämiseksi ja kasvun luomiseksi. Ohjelman keskiössä ovat monialaiset teollisuuspuistot innovaatioalustana, toimintaympäristönä ja työelämän uudistajina. Ohjelmassa haetaan uusia ratkaisuja mm. kilpailukyyn, logistiikkaan, ympäristökysymyksiin, energiaan ja osaamiseen liittyviin kysymyksiin. Ohjelmaan sisältyy myös sinisen kasvun mahdollisuuksien hyödyntäminen, ml. merielinkeinojen osaamisen, innovaatioiden ja kilpailukyyn vahvistaminen. Satakunnan teollisuuden kasvuohjelman toteutumista edistetään laaja-alaisesti tulevina vuosina.

Vetovoimaisuus on keskeinen tekijä Satakunnan elinvoiman kehittämisessä. Panostamalla entistä voimakkaammin maakunnan tunnettuuden lisäämiseen ja vetovoimatekijöiden vahvistamiseen ja esille tuomiseen pyritään vaikuttamaan myönteisesti mm. maakunnan väestönkehitykseen. Vetovoimaisuuden edistämisen toimenpiteitä toteutetaan maakunnan toimijoiden yhteistyönä ja yhdessä naapurimaakuntien kanssa.

Porin ja Rauman satamien kautta kulkevat ulkomaanyhteydet ovat kansantaloudellisesti merkittäviä. Satamien toimintaedellytyksiin ja yhteyksien parantamiseen on investoitu merkittävästi viime vuosina. Satamien kansallinen asema ja toimintaedellytysten edelleen kehittäminen on turvattava jatkossakin.

Ympäristö, kestävä kehitys ja viihtyisyys ovat tärkeä osa Satakunnan kehittämistä. Maakunnan ruokatutuantoa, metsäbiotaloutta, energiaratkaisuja, vesistöjä, kestäväää matkailua ja kulttuuripalveluja parannetaan ja edistetään maakuntaohjelman vaikutusaikana myös edunvalvonnan keinoin.

Liite 2: Rahoitustaulukot 2019 ja 2020

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma	2019 (ml. 2020)		2019 (ml. 2020)		2019 (ml. 2020)		2019 (ml. 2020)		2019 (ml. 2020)		2019 (ml. 2020)		2019 (ml. 2020)		2019 (ml. 2020)		LIITE 2a 0,48 ELY% (EAKR)
	Taulukko täytetään soveltuvin osin vuodelle 2019		Taulukko täytetään soveltuvin osin vuodelle 2019		Taulukko täytetään soveltuvin osin vuodelle 2019		Taulukko täytetään soveltuvin osin vuodelle 2019		Taulukko täytetään soveltuvin osin vuodelle 2019		Taulukko täytetään soveltuvin osin vuodelle 2019		Taulukko täytetään soveltuvin osin vuodelle 2019		Taulukko täytetään soveltuvin osin vuodelle 2019		
	Maakunta	Osio	RR-ELY Yritystuot	Yritystuot Tuki2014	RR-ELY Yhteensä	Yhteensä	Maakunnan liitto kohdenta- maton *	Maakunnan liitto kohdenta- maton *	Maakunnan liitto Yhteensä	Yhteensä	Maakunnan liitto kohdenta- maton *	Maakunnan liitto Yhteensä	Business Finland kohdenta- maton *	Business Finland Yhteensä	Maakunnan liitto kohdenta- maton *	Maakunnan liitto Yhteensä	
		mlj. euroa															
		/osta kestävä kaup. kehittäminen															
TL1	Ple-yritystoiminnan tukeminen (EAKR)	4,712	0	4,712	0	0	0	4,712	0	0	0	0	0	0	0	4,712	
	EAKR (48 %)	2,692	0	2,692	0	0	0	2,692	0	0	0	0	0	0	0	2,692	
	Valtio	2,019	0	2,019	0	0	0	2,019	0	0	0	0	0	0	0	2,019	
	Kunta	0,000	0	0,000	0	0	0	0,000	0	0	0	0	0	0	0	0,000	
	Muu julkinen	0,000	0	0,000	0	0	0	0,000	0	0	0	0	0	0	0	0,000	
TL2	Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	0	0	0	0	6,506	0	6,506	0	0	0	0	0	0	0	6,506	
	EAKR (52 %)	0	0	0	0	2,917	0	2,917	0	0	0	0	0	0	0	2,917	
	Valtio	0	0	0	0	2,188	0	2,188	0	0	0	0	0	0	0	2,188	
	Kunta	0	0	0	0	1,402	0	1,402	0	0	0	0	0	0	0	1,402	
	Muu julkinen	0	0	0	0	0,000	0	0,000	0	0	0	0	0	0	0	0,000	
TL3	Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	3,540	0	3,540	0	0	0	3,540	0	0	0	0	0	0	0	3,540	
	ESR (48,2 %)	1,770	0	1,770	0	0	0	1,770	0	0	0	0	0	0	0	1,770	
	Valtio	1,327	0	1,327	0	0	0	1,327	0	0	0	0	0	0	0	1,327	
	Kunta	0,442	0	0,442	0	0	0	0,442	0	0	0	0	0	0	0	0,442	
	Muu julkinen	0,000	0	0,000	0	0	0	0,000	0	0	0	0	0	0	0	0,000	
TL4	Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	2,379	0	2,379	0	0	0	2,379	0	0	0	0	0	0	0	2,379	
	ESR (32,4 %)	1,190	0	1,190	0	0	0	1,190	0	0	0	0	0	0	0	1,190	
	Valtio	0,892	0	0,892	0	0	0	0,892	0	0	0	0	0	0	0	0,892	
	Kunta	0,297	0	0,297	0	0	0	0,297	0	0	0	0	0	0	0	0,297	
	Muu julkinen	0,000	0	0,000	0	0	0	0,000	0	0	0	0	0	0	0	0,000	
TL5	Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	1,425	0	1,425	0	0	0	1,425	0	0	0	0	0	0	0	1,425	
	ESR (19,4 %)	0,712	0	0,712	0	0	0	0,712	0	0	0	0	0	0	0	0,712	
	Valtio	0,534	0	0,534	0	0	0	0,534	0	0	0	0	0	0	0	0,534	
	Kunta	0,178	0	0,178	0	0	0	0,178	0	0	0	0	0	0	0	0,178	
	Muu julkinen	0,000	0	0,000	0	0	0	0,000	0	0	0	0	0	0	0	0,000	
	Kohdentamattomat EAKR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	EAKR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Valtio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Kunta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Kohdentamattomat ESR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	ESR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Valtio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Kunta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	KAIKKI YHTEENSÄ	4,712	7,344	12,056	0	6,506	0	12,056	6,506	0	6,506	0	0	0	18,562	0	
	EU	2,692	3,672	6,364	0	6,364	0	6,364	6,364	0	6,364	0	0	0	9,281	0	
	Valtio	2,019	2,754	4,773	0	2,188	0	4,773	2,188	0	2,188	0	0	0	6,961	0	
	Kunta	0,000	0,918	0,918	0	1,402	0	0,918	1,402	0	1,402	0	0	0	2,320	0	
	Muu julkinen	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0,000	0	0,000	0	0	0	0,000	0	
	EAKR YHTEENSÄ	4,712	0	4,712	0	6,506	0	4,712	6,506	0	6,506	0	0	0	11,218	0	
	EU	2,692	0	2,692	0	2,917	0	2,692	2,917	0	2,917	0	0	0	5,609	0	
	Valtio	2,019	0	2,019	0	2,188	0	2,019	2,188	0	2,188	0	0	0	4,207	0	
	Kunta	0,000	0	0,000	0	1,402	0	0,000	1,402	0	1,402	0	0	0	1,402	0	
	Muu julkinen	0,000	0	0,000	0	0,000	0	0,000	0,000	0	0,000	0	0	0	0,000	0	
	ESR YHTEENSÄ	7,344	0	7,344	0	7,344	0	7,344	7,344	0	7,344	0	0	0	7,344	0	
	EU	3,672	0	3,672	0	3,672	0	3,672	3,672	0	3,672	0	0	0	3,672	0	
	Valtio	2,754	0	2,754	0	2,754	0	2,754	2,754	0	2,754	0	0	0	2,754	0	
	Kunta	0,918	0	0,918	0	0,918	0	0,918	0,918	0	0,918	0	0	0	0,918	0	
	Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000	0	

*Yritystoiminnan tuottamiseen osallistuvien maakuntien kesken. Taulukkoon voidaan kirjata tällöin ko. summa, joka vähennetään maakunnan rahoituksesta ja osoitetaan suoraan hanketta rahoittavalle viranomaiselle.

Toimintalinja / temaattiset tavoitteet	RR-ELY Yritystuet Tuki2014	milj. euroa	joista kestävä kaup. kehittäminen	Kohdenta- maton *	RR-ELY yhteensä	joista kansalaistoim. kehittäminen	Maaunnan liitto Kohdenta- maton *	Maaunnan liitto yhteensä	joista kansalaistoim. kehittäminen	Business Finland	Kohdenta- maton *	Business Finland yhteensä	YHTEENSÄ	Kohdenta- matton yhteensä
TL 1 Pk-yritysoiminnan tukeminen (EAKR)	1.555	1.555	0	0	1.555	0	0	0	0	0	0	0	1.555	0
EAKR (48 %)	0.888	0	0	0	0.888	0	0	0	0	0	0	0	0.888	0
Valtio	0.666	0	0	0	0.666	0	0	0	0	0	0	0	0.666	0
Kunta	0.000	0	0	0	0.000	0	0	0	0	0	0	0	0.000	0
Muu julkinen	0.000	0	0	0	0.000	0	0	0	0	0	0	0	0.000	0
TL 2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	0	0	0	0	0	0	2,147	2,147	0	0	0	0	2,147	0
EAKR (52 %)	0	0	0	0	0	0	0,963	0,963	0	0	0	0	0,963	0
Valtio	0	0	0	0	0	0	0,722	0,722	0	0	0	0	0,722	0
Kunta	0	0	0	0	0	0	0,463	0,463	0	0	0	0	0,463	0
Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0,000	0,000	0	0	0	0	0,000	0
TL 3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	1.168	1.168	0	0	1.168	0	0	0	0	0	0	0	1.168	0
ESR (48,2 %)	0.584	0	0	0	0.584	0	0	0	0	0	0	0	0.584	0
Valtio	0.438	0	0	0	0.438	0	0	0	0	0	0	0	0.438	0
Kunta	0.146	0	0	0	0.146	0	0	0	0	0	0	0	0.146	0
Muu julkinen	0.000	0	0	0	0.000	0	0	0	0	0	0	0	0.000	0
TL 4 Koulutus, ammatkato ja elinikäinen oppiminen (ESR)	0.785	0.785	0	0	0.785	0	0	0	0	0	0	0	0.785	0
ESR (32,4 %)	0.393	0	0	0	0.393	0	0	0	0	0	0	0	0.393	0
Valtio	0.294	0	0	0	0.294	0	0	0	0	0	0	0	0.294	0
Kunta	0.098	0	0	0	0.098	0	0	0	0	0	0	0	0.098	0
Muu julkinen	0.000	0	0	0	0.000	0	0	0	0	0	0	0	0.000	0
TL 5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	0.470	0.470	0	0	0.470	0	0	0	0	0	0	0	0.470	0
ESR (19,4 %)	0.235	0	0	0	0.235	0	0	0	0	0	0	0	0.235	0
Valtio	0.176	0	0	0	0.176	0	0	0	0	0	0	0	0.176	0
Kunta	0.059	0	0	0	0.059	0	0	0	0	0	0	0	0.059	0
Muu julkinen	0.000	0	0	0	0.000	0	0	0	0	0	0	0	0.000	0
Kohdentamattomat EAKR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EAKR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valtio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kunta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kohdentamattomat ESR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ESR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valtio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kunta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KAIKKI YHTEENSÄ	1.555	2.423,52	0	0	3.978	0	2,147	2,147	0	0	0	0	6.125	0
EU	0.888	1.211,76	0	0	2.100	0	0,963	0,963	0	0	0	0	3.063	0
Valtio	0.666	0.908,82	0	0	1.575	0	0,722	0,722	0	0	0	0	2.297	0
Kunta	0.000	0.302,94	0	0	0.303	0	0,463	0,463	0	0	0	0	0.766	0
Muu julkinen	0.000	0	0	0	0.000	0	0,000	0,000	0	0	0	0	0.000	0
EAKR YHTEENSÄ	1.555	2.423,52	0	0	3.978	0	2,147	2,147	0	0	0	0	6.125	0
EU	0.888	1.211,76	0	0	2.100	0	0,963	0,963	0	0	0	0	3.063	0
Valtio	0.666	0.908,82	0	0	1.575	0	0,722	0,722	0	0	0	0	2.297	0
Kunta	0.000	0.302,94	0	0	0.303	0	0,463	0,463	0	0	0	0	0.766	0
Muu julkinen	0.000	0	0	0	0.000	0	0,000	0,000	0	0	0	0	0.000	0
ESR YHTEENSÄ	1.168	1.168	0	0	1.168	0	0	0	0	0	0	0	1.168	0
EU	0.584	0.584	0	0	0.584	0	0	0	0	0	0	0	0.584	0
Valtio	0.438	0.438	0	0	0.438	0	0	0	0	0	0	0	0.438	0
Kunta	0.146	0.146	0	0	0.146	0	0	0	0	0	0	0	0.146	0
Muu julkinen	0.000	0.000	0	0	0.000	0	0	0	0	0	0	0	0.000	0
ESR YHTEENSÄ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valtio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kunta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ESR YHTEENSÄ	2.423,52	2.423,52	0	0	2.423,52	0	0	0	0	0	0	0	2.424	0
EU	1.211,76	1.211,76	0	0	1.211,76	0	0	0	0	0	0	0	1.212	0
Valtio	0.908,82	0.908,82	0	0	0.908,82	0	0	0	0	0	0	0	0.909	0
Kunta	0.302,94	0.302,94	0	0	0.302,94	0	0	0	0	0	0	0	0.303	0
Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,000	0

* Sis. mahdollisen ylimaakunnalliseen hanketoimintaan omaan maakuntaan jäävän osuuden. Mikäli maakunta aikoo osallistua ylimaakunnalliseen hankkeen rahoittamiseen omalla osudellaan maakunnan kehystä, siitä tulee sopia etukäteen muiden ylimaakunnalliseen hankkeen osallistuvien maakuntien kesken. Taulukkoon voidaan kirjata tällöin ko. summa, joka vähennetään maakunnan rahoituksesta ja osoitetaan suoraan hanketta rahoittavalle viranomaiselle. Mihin maakuntaan ja viranomaiselle kohdentamaton osuus osoitetaan ja osoitettava summa:

Perustelut rahoituksen varaamisesta myös vuodelle 2020:
Varataan mahdollisuus rahoittaa hankkeita vuoden 2019 jälkeen niin, että rahoituksen osuudet ta 33 % allokoidaan tähän vuoden 2020 taulukkoon. Tällä varmistetaan katkeamaton hanketoiminta ohjelmakausien taitteessa.